

MEMO: KULTUURIKOMISJONI ISTUNG 17.09.2024 KELL 14.00

Kellelt: Natalia Ermakov, Eestimaa Rahvuste Ühenduse president

Kuupäev: 12.09.2024

Mis tuleb teemaks? Räägime Eesti kultuuririkkusest – eesti ja teiste Eestis elavate rahvuste kogukondade kultuuride mitmekesisusest. Omalt poolt peame oluliseks järgnevat:

- Käsitleda Eesti kultuuririkkust: kui kultuuririkkad oleme? mida teevad rahvuskogukonnad selle väärtuse teadvustamiseks ja väärtustamiseks? millised on rahvuskogukondade ühised eesmärgid? millele saame kõik rohkem tähelepanu pöörata?
- Arutada ettepanekut tähistada Eestimaa rahvuste päeva lipupäevana: milline on tähtpäeva tähendus? kuidas seda tähistada saame? mis mõju avaldaks otsus Eestimaa elanikele? miks on märgiline otsus just nüüd teha?

Milles ettepanek seisneb? Tähistada Eestimaa rahvuste päeva lipupäevana.

Tähtpäeva algatas 2005. aastal Eestimaa Rahvuste Ühendus eesmärgiga tuua kokku eesti ja teiste Eestis elavate rahvuste kogukonnad. Samal aastal kuulutas tolleaegne rahvastikuminister Paul-Eerik Rummo Eestimaa rahvuste päevaks 24. septembri – päeva, mil 1988. aastal erinevad rahvused avaldasid I Eestimaa Rahvuste Foorumil ühist toetust Eesti riiklusele. Sellest ajast on Eesti eri paigus rahvuste päeva tähistatud mitmesuguste sündmustega.

Mis on ettepaneku eesmärk? Innustada eestimaalasi märkama, väärtustama ja hoidma nii oma kui ka kaasmaalaste rahvuskultuuri – meie ühist kultuuririkkust. See suurendaks üksteise mõistmist ja tugevdaks meie ühtehoidmist, mille tulemusena Eesti meie kõigi koduna oleks sidusam ja terviklikum.

Miks väärrib ettepanek arutamist ja toetamist? Toome välja kolm argumenti, millele Riigikogu liikmed ja teised ettepaneku toetajad on teretulnud oma põhjendusi lisama:

- Ettepaneku esitavad Eestimaa Rahvuste Ühenduse algatusel mitmed asjatundjad ja organisatsioonid, mis ühendavad eesti ja teiste Eestis elavate rahvuste kogukondi. Ettepaneku toetajate hulgas on näiteks ühenduse koostööpartner Eesti Rahvakultuuri Keskus, mis aitab kaasa eesti kultuuri püsimisele ja arendamisele.
- Kõik rahvuskogukonnad ja igaüks meist väärrib tähtpäeva, mis toob meid kokku ühises pühendumuses Eestile.
- Käesolev aasta on kultuuririkkuse aasta – teema-aasta eesmärgiga tähistada eesti ja teiste Eestis elavate rahvuste kultuuride mitmekesisust.

Kes ettepaneku algatas? Eestimaa Rahvuste Ühendus jätkab 24. septembril 1988 kogunenud ja Eesti iseseisvuse taastamist toetanud I Eestimaa Rahvuste Foorumi tööd. Tänapäeval tegutseb ühenduse koosseisus 29 organisatsiooni, mille liikmed hoiavad nii oma kogukonna kui ka Eesti kultuuri.

Eestimaa Rahvuste Ühendus (ERÜ) on vanim erinevaid rahvusi ühendav katusorganisatsioon Eestis, mille asutamiskuupäevaks loetakse 24. septembrit 1988, mil toimus I Eestimaa Rahvuste Foorum. Vastavalt oma põhikirjale esindab ERÜ Eesti vähemusrahvuste huve, säilitab, arendab ja tutvustab siin elavate vähemusrahvuste emakeelt ja kultuuri, hoiab nende identiteeti ja tavaid. ERÜ teeb ka koostööd rahvusvahelisel tasandil, et tutvustada Eestis elavatele rahvustele suunatud poliitikaid ja tegevusi. Samuti aitab ERÜ kaasa informatsiooni ja kogemuste vahetamisele, et

edendada rahvusseltside kohapealset tööd. ERÜ töö kaudu tutvustame kultuurilist mitmekesisust eestimaalastele, külalistele, uussisserändajatele, rahvusvahelistele ekspertidele (IOM, ECRI, FUEN, Euroopa Nõukogu). ERÜ tegevus kajastub ka Eesti poolt ratifitseeritud ÜRO ja Euroopa Nõukogu rahvusvahelistes inimõiguslaste konventsioonide aruannetes (ÜRO majandus-, sotsiaal- ja kultuurialaste õiguste rahvusvaheline pakt ja konventsioon). Osalesime rahvusvahelistel konverentsidel, FUENi kongressil, ÜRO, IOM ja ECRI aruteludel ja muudel tähtsatel üritustel.

Kui kultuuririkas on Eesti? Statistikaameti ja Äriregistri andmeil:

- Läbi aegade on Eesti olnud koduks paljudele rahvustele. Tänapäeval elab Eestis 1 374 687 inimest, kellest 931 993 on rahvuselt eestlased.
- Eesti on praegu kultuuririkkam kui kunagi varem. 1922. aastal ulatus üle ilma siia tulnud elanike osakaal 12,3%ni, nüüdseks on kasvanud mitmekesisus aga 32,2%-ni.
- Tänapäeva Eesti on kodu 216 rahvuse esindajaile. Paljudele eesti kogukondadele lisanduvad ennekõike venelased, ukrainlased, valgevenelased, soomlased, lätlased, sakslased, leedulased, tatarlased ja juudid.
- Praegused Eesti elanikud räägivad 260 keeles. Lisaks eesti keelele ja selle murretele valdavad eestimaalased teiste rahvuste keeli, samuti viipeekeli ja punktkirja.
- Eesti keelt oskab 84% eestimaalastest, seejuures 67% räägib seda emakeelena ja 17% võõrkeelena. Eesti keelt emakeelena kõnelejate seast valdab omakorda 17% mõnda murdekeelt. Teistest emakeeltest on kõige levinumad vene, ukraina, inglise, soome ja läti keel.
- Eestis tuleb juurde mitmerahvuselisi leibkondi. Nende osakaal on 12%, seejuures 8%-s peredest elavad eestlased ja muust rahvusest inimesed.
- Enamik Eesti elanikke ammutab kultuuririkkust mitmesuguseid sündmusi külastades. Huvi kultuurielu vastu viib inimesi ennekõike kinno (51,8%), kontserdile (47,4%), kultuurimälestisi külastama (45,3%), muuseumisse (43,8%) või teatrisse (40,0%).
- Lisaks kultuurielus osalemisele erinevate sündmuste raames osalevad Eesti elanikud palju ka erinevat rahvakultuuri harrastades. Üle 35 500 inimese laulab koorides, üle 21 500 inimese tantsivad rahvatantsu ja üle 4200 inimese osalevad harrastusteatrites.
- Eesti inimestele on koduks mitte ainult Eesti, vaid kogu maailm. Teistes riikides elab ligikaudu 190 000 Eestist pärit inimest. Igal aastal naaseb Eestisse elama umbes 6000 siit pärit inimest.
- Eestis tegutseb vähemalt 1300 eesti ja 300 rahvusvähemuste kultuuriseltsi. Neile lisandub üle 20 seltsi, kes on võtnud eesmärgiks väärtustada eesti kultuuri kandjaid üle ilma.